
Zpřístupnění archivů na odkazu Jana Palacha nic nemění, říká Petr Blažek

---

Zpřístupnění archivů na odkazu Jana Palacha nic nemění, říká Petr Blažek

Původně měla vzniknout ke 40. výročí Palachova úmrtí jen reedice sborníku. Výsledkem dvouleté práce studentů nakonec byla šestisetstránková odborná publikace doplněná DVD s filmovými dokumenty a úspěšná výstava v pražském Karolinu. A také Cena za prezentaci, kterou úsilí týmu ocenil rektor Univerzity Karlovy. Jak projekt vznikl a na jaké otázky přinesl odpověď, jsme se zeptali iniciátora projektu Patrika Eichlera a historika Petra Blažka z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR.

Vraťme se nejprve dva roky nazpátek, kdy myšlenka teprve vznikala..

P. Eichler: Vzpomínkové akce na Filozofické fakultě probíhají každý rok mezi 16. a 19. lednem a pořádá je Studentská rada FF UK. To je organizace, která vznikla na přelomu 80. a 90. v souvislosti s listopadovou revolucí. Před dvěma lety se právě jedna taková palachovská vzpomínka konala a během ní vystoupil Stanislav Milota se svým filmem Jan 69 a historik Jan Rychlík. A při diskusi jsme se dostali i na téma, že příběh Jana Palacha není ještě dostatečně zmapován. To podnítilo zprvu mě a pak další kolegy, které jsem oslovil, k rozhodnutí uspořádat nějakou akci. Zprvu jsme mysleli, že jen provedeme reedici, s případným rozšířením, sborníku Ve jménu života Vašeho.

Kdy padlo rozhodnutí, že půjde o větší projekt?

P. Eichler: Projekt narůstal postupně s tím, jak jsme získávali podporu různých institucí. Já jsem se v roce 2007 účastnil v Ženevě krajského setkání, které se konalo u příležitosti připomenutí Jana Palacha a Jana Zajíce. Tak jsme získali první institucionální záštitu od odboru pro krajany Ministerstva zahraničních věcí, zastoupeným Zdeňkem Ličkou. Ten řekl, že mu projekt líbí a že jsou ochotni financovat jeho filmovou část. Pak se nám podařilo získat institucionální i finanční podporu dalších institucí, zejména Filozofické fakulty a Ústavu pro studium totalitních režimů. Jestliže v lednu jsme uvažovali jen o sborníku, v červnu a červenci jsme měli projekt už na edici dokumentů, filmové DVD a potenciálně i výstavu.

P. Blažek: Já jsem se tématem zabýval už dříve. Asi před čtyřmi pěti lety, když byly zpřístupněny archivní dokumenty, jsem se poprvé dostal k materiálům, které popisují příběh Jana Palacha prostřednictvím vyšetřování státní a veřejné bezpečnosti. Tyto dokumenty se dostaly do archivu Ministerstva vnitra, kde jsem já začal pracovat. Takže když se o toto téma začali studenti FF UK za nějakou dobu zajímat, rád jsem se přidal, protože jsem absolventem českých dějin na této fakultě. Původně měly o tématu vzniknout dokonce dvě knížky, studenti je ale spojili do jedné, což bylo nakonec dobře.

Jaká nová fakta a materiály výzkum přinesl?

P. Blažek: Veřejnosti se podařilo zprostředkovat mnoho nových dokumentů jak kolem osoby Jana Palacha, tak i v ohlasech na jeho čin. Právě kvůli tomu byl, myslím, zájem o výstavu tak velký. Povedlo se i zmapovat vývoj palachovské tradice za dvacet let – co se stalo se společností, jak postupovala normalizace. Proto jsme zvolili název Jan Palach 69. Tím jsme dali do popředí to, co nás zajímalo. Jeho život, čin a reakci společnosti na něj. Náš historický výzkum ukázal, že čin Jana Palacha byl a je mimořádný a i otevřené archivy doložily, že na tomto odkazu není potřeba nic měnit. Publikace je tak trochu pomník Jana Palacha, ale dokázali jsme shromáždit kritické příspěvky, které splňují vědecká kritéria.

Otevřela se vám i nějaká nová témata?

P. Eichler: Práce k interpretaci ještě zůstává. Například jak byl přenesen odkaz Palachova činu do dneška a jak se formuloval. Kdybyste se v roce 1969 zeptali někoho na ulici na „tři pochodně jara“, tak by těmito jmény byly Jan Palach, Josef Hlavatý, který se upálil pár dní po Palachovi v Plzni a o kterém hovořil ve svém prezidentském projevu Ludvík Svoboda, neboť existovala důvodná obava, že Hlavatý je jedním ze členů Palachovy skupiny, a samozřejmě Jan Zajíc. Změna nastala na konci 80. let, kdy disent začal více připomínat spíše Jana Zajíce a Evžena Pločka. Ve spojení s disidentským diskursem se tato dvě jména přenášejí přes rok 1989. Takže kdybyste se zeptali někoho v roce 1990, tak by ta tři jména byla Palach, Zajíc a Ploček.

Kde nám zbývá ještě nejvíce materiálu ke studiu, je postava Evžena Pločka. Tady máme jen střípky z jeho života, jeho postavu neumíme ještě interpretovat šířeji... Tomu bych se v budoucnu chtěl určitě věnovat.

A co bude dál s výstavou, materiály se vrátí zase do archivů?

P. Eichler: Výstava se přesouvá na konci dubna na Slovensko, kde bude realizována ve spolupráci Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě a Slovenského národního muzea. Kam bude výstava putovat dál, v této chvíli nevíme. Rádi bychom oslovili další univerzitní města, Brno, Ostravu, Opavu...

Přejeme vám hodně úspěchů v dalších aktivitách.

(Lucie Kettnerová)

